

Beredskapsguide

Verktyg för gårdens riskhantering

ProAgria
Österbottens Svenska
Lantbrukssällskap

PROJEKTET BEREDSKAP I ÖSTERBOTTEN 2.0

Innehåll

Hantera risker, satsa på säkerhet och kontinuitet!	3	Förebyggande av risker inom växtproduktion	22
1. KONTAKTUPPGIFTER	4	Gödselmedel	22
Gårdens kontaktuppgifter	4	Beredd på vädrets risker	22
Viktiga kontaktuppgifter för nödsituationer	5	Riskhantering – växtsjukdomar	23
2. HANTERING AV PERSONRISKER	7	Trygga driftssäkerheten för maskiner och utrustning	24
Hur har gården förberett sig för allvarliga hot och störningar?	7	Reservdelar	24
Arbetssäkerhet på gården	8	Förfaringssätt vid bräckage	24
Återhämtning från arbetet på gården	10	Säkerhetsåtgärder för produktionsautomatik	24
Dokument och fullmakter	11	Bränslen	24
3. HANTERING AV PRODUKTIONSRISKER	13	4. SÄKERSTÄLLANDE AV VERKSAMHETEN OCH MILJÖN	25
Säkerställande av vattenförsörjning i störningssituationer	13	Förbättring av informations- och cybersäkerhet	25
Säkerställande av elförsörjning vid avbrott	14	Viktiga grundläggande åtgärder för att upprätthålla säkerheten kring inlogningar och lösenord	25
Produktion av reservel	15	Checklista för förbättrad informationssäkerhet	26
Säkerhet för solpaneler	16	Reservanslutning för nätverket	26
Förebyggande av risker inom djurproduktion	19	Övervakning och bevakning av gården	29
Hantering av risker för djursjukdomar under normala förhållanden	19	Lagring av bränsle och andra farliga ämnen	30
Hantering av risker för djursjukdomar vid exceptionella förhållanden	19	Beredskap för snabba skyddsåtgärder vid nedfall av radioaktiva ämnen	31
Sjukdomar som överförs mellan djur	20	5. FOKUS PÅ BRANDSÄKERHET	32
Säkerställande av tillgång på strömedel	20	Samlingsplatser och utrymning	32
Säkerställande av brunnsvattens renhet	20	Beredskap för släckning och räddning	33
Hantering av skadegörare	21	Beaktande av brandsäkerhet i det dagliga arbetet	34
Skadedjursbekämpning	21		

Beredskapsguide – Verktyg för gårdens riskhantering
Österbottens Svenska Lantbrukssällskap, 11/2024
Projektet Beredskap i Österbotten 2.0

Original publikation: Maatilan riskienhallinnan arviointityökalu,
Mari Viljanmaa, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, 9/2023, uppdaterad 5/2024
Svensk översättning: Projektet Beredskap i Österbotten 2.0
Layout: ProAgria Centralernas Förbund rf, Grafiska tjänster
Omlagsfoto: Tor-Erik Asplund

Hantera risker, satsa på säkerhet och kontinuitet!

Beredskapsguiden – Verktyg för gårdens riskhantering är utformat för att underlätta gårdens självständiga riskhantering. I kartläggningen granskas både externa hot mot gården och interna risker.

Gå igenom påståendena och markera varje punkt utifrån din gårds situation.

I ordning = Saken har redan uppmärksammats och den aktuella metoden följs systematiskt.

Brister = Saken är delvis eller inte alls i ordning och åtgärder krävs för att få den i ordning.

Eventuellt nödvändiga åtgärder.

Om påståendet inte gäller din gårds verksamhet, lämna det obemärkt eller stryk över punkten.

Understryk de punkter som måste åtgärdas först och prioritera dem. Allt kan inte åtgärdas på en gång, men steg för steg kan du få riskhanteringen på din gård i ordning och förebyggande blir en del av tanke sättet och den dagliga rutinen. Du kan börja granska materialet från den punkt som verkar enklast och viktigast för din gård.

Det är viktigt att både planera förebyggande åtgärder och använda dem i praktiken. Det är både mer kostnadseffektivt och effektivt att använda tid och resurser för att förebygga och förbereda sig, än att åtgärda realiserade risker.

Läs mera om riskhantering på finska:
pk-rh.fi/riskienhallintaprosessi.html

1. Kontaktuppgifter

Gårdens kontaktuppgifter

PLACERA
UPPGIFTERNA
SÅ ATT ALLA
KAN SE DEM

Jordbrukarens namn

Adress

Gårdens namn

Gårdens adress

Telefonnummer

Övriga ansvarspersoner

Telefonnr. till ansvarspersoner

Kartkoordinater

SÄKERSTÄLL
ATT FASTIGHETENS
HUSNUMMER ÄR
SYNLIGT FRÅN
VÄGEN!

Mobilappen 112 Suomi ger direkt koordinatuppgifter till nödcentralen.

Viktiga kontaktuppgifter för nödsituationer

112

Ambulans, brandkår, polis

Närmaste defibrillator (hjärtstartare)
finns på

Giftinformationscentral

Kontaktperson för "Ta hand om bonden"

Nummer till jourhavande brandmästare

PLACERA
UPPGIFTERNA
SÅ ATT ALLA
KAN SE DEM

ANMÄL BRÄNNING
AV VEGETATION
TILL RÄDDNINGSS-
VERKET I FÖRVÄG.

*Anmälningsplikt gäller även annan eldning
som orsakar betydande mängd rök.*

	I ORDNING	BRISTER
Fungerar nedanstående informationskanaler för att få information utifrån vid en störning?		
Kommunikationskanaler för myndigheter och tjänsteleverantörer		
Kartor över störningar i el- och telekommunikation		
Störningsmeddelanden		
Varningsmeddelanden och befolkningslarmets räckvidd		

Viktiga kontaktuppgifter för nödsituationer

Veterinärer

Djurtransporter

Kontaktuppgifter till slakteriet

Kontaktuppgifter till mejeriet

Avlidna djur

Landsbygdsnäringsmyndighet

Kontaktperson för avbytarservice

Gårdens reservpersoner, såsom granne
eller samarbetspartner

Kritiska entreprenörer, såsom mark-
arbeten

Elbolagets felanmälan

Fastighetens elektriker

Vattenverkets felanmälan

Värmeverkets felanmälan

Gårdens IT-säkerhetstjänst

Försäkringsbolag, skadeinspektör 24/7

2. Hantering av personrisker

Hur har gården förberett sig för allvarliga hot och störningar?

	I ORDNING	BRISTER
Grannhjälp har planerats och överenskommit, till exempel en gemensam Whatsapp-varningsgrupp för gårdarna.		
Gårdens reservpersoner har utsetts, blivit informerade och nödvändiga fullmakter har upprättats.		
Skriftliga arbetsinstruktioner eller -beskrivningar har upprättats och är lättillgängliga för att stödja tillfällig arbetskraft.		
Viktiga samarbetspartners tjänster har säkerställts även vid störningar och undantagsförhållanden.		

Säkerhetsutbildningar har genomförts:

Grundläggande brandsläckningsutbildning, datum

Första hjälpen-utbildning, datum

Heta arbeten-kort utbildning, giltigt till

Övriga säkerhetsutbildningar,
vilka, datum

Arbets säkerhet på gården

Företagaren är ansvarig för både sin egen och sin personals arbets säkerhet. Jordbruksföretagarens uppgift är att se till att arbetsredskapen är säkra, att skyddsutrustning används och att personalen lärs ut att arbeta på ett sätt som förhindrar olyckor.

	I ORDNING	BRISTER
Gården har ett avtal om företagshälsovård 		
Nyckelpersoner på gården har en sjukavbrottsförsäkring vid sjukdom eller arbetsförmåga orsakad av en olycka 		
Det finns skriftliga arbetsavtal för gårdens anställda person(er) > mallar till arbetsavtal tillhandahålls t.ex. av Landsbygdens Arbetsgivareförbund LAF (Social Villkorlighet).		
Personerna som arbetar på gården är väl informerade om sina arbetsuppgifter.		
Det finns tillräcklig första hjälpen utrustning anpassad till arbetets natur.		
Första hjälpen-utrustning är lättillgänglig och platsen är tydligt markerad.		
Gårdens byggnader används i enlighet med bygglovet.		
Stegar och takstegar är i gott skick och ordentligt fastsatta.		
Galler och lock över gödsel- och flytgödselsystem är säkert fästa.		
Skyddsstaket runt flytgödselbrunnar (minst 1,5 m höga) är installerade.		
Locken på flytgödselbrunnar och avloppsbrunnar är intakta och på plats.		
Det har getts anvisningar om tillräcklig ventilation vid arbete i flislagret för att förhindra kolmonoxidförgiftning		
Säkerhetsdatablad för kemikalier är utskrivna och lättillgängliga.		
Extra värmare och andra tillfälliga apparater är lämpliga för förhållandena.		
Elektriska apparater har korrekta anslutningar och kontrolleras regelbundet.		
Tunga föremål (dubbelmontage etc.) är säkrade från att falla.		

	I ORDNING	BRISTER
Sand för halkbekämpning finns tillgänglig för gångar och färdvägar. 		
Säkerhetsanordningars serviceintervaller har följts och antecknats.		
Arbetsområden har tillräcklig belysning.		
Onödiga risker tas inte vid arbete med maskiner, utan säkerheten prioriteras.		
Pauser tas regelbundet vid maskinkörning.		
Vid övergång mellan olika nivåer används trappor och stegar, hoppa inte.		
Lämplig skyddsutrustning används vid arbetsuppgifter som kräver det:		
- skyddsglasögon		
- skyddsskor		
- skyddshandskar		
- hjälmar		
- hörselskydd		
- andningsskydd		
- sele		
- skyddsoveraller		
Eventuella brister och egna observationer om gårdens arbets säkerhet:		

ENDAST
CE-MÄRKTA
SKYDDSUTRUST-
NINGAR FÅR
ANVÄNDAS

 År 2022 inträffade 773 halkolyckor bland lantbruksföretagare. Detta utgör 22 % av alla arbetsolyckor inom jordbruket. 75 % av halkolyckorna orsakade arbetsoförmåga från några dagar till över ett år. (Källa: Mela)

Risk för klämning undviks vid arbete. När maskiner kopplas till traktorn, stängs traktorn av och man försäkras sig om att lyftanordningar inte rör sig utan styrning.

Återhämtning från arbetet på gården

Arbetsförmågan är en livslång process. Därför bör den utvärderas regelbundet. Du kan göra testet två gånger om året för att se hur din arbetsförmåga utvecklas.

Lantbrukarnas mätare för arbetsförmåga är ett gratis verktyg för bedömning av arbetsförmågan. Den består av tio frågor som hjälper dig att utvärdera olika aspekter av din arbetsförmåga och jämföra med andra lantbrukare. Baserat på dina svar får du individuell feedback med fokus på jordbruksarbetets unika egenskaper. Testet vägleder också till gratis tjänster som stödjer arbetsförmågan. Lantbrukarens mätare för arbetsförmåga är en tjänst som produceras av LPA (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt) inom ramen för "Ta hand om bonden"-projektet.

Testa dig själv: tykymittari.mela.fi

Dina egna beprövade metoder för återhämtning och välmående:

TESTA DIN
ARBETSFÖRMÅGA
I JÄMFÖRELSE MED
ANDRA LANTBRUKS-
FÖRETAGARE!

ISTOCK

Dokument och fullmakter

Juridiska dokument, såsom testamente, äktenskapsförord och intressebevakningsfullmakt, säkerställer gårdens kontinuitet vid skilsmässa, allvarlig sjukdom eller dödsfall.

Förberedelser i juridiska frågor är viktiga, eftersom dokumenten måste upprättas i förväg och inte när krisen redan är ett faktum. Med hjälp av fullmakter säkerställs att till exempel stödansökningar hanteras i tid av en extern expert.

	I ORDNING	BRISTER
Gårdens ägare har upprättat ett testamente och det uppdateras för att säkerställa aktualitet.		
Äktenskapsförord finns om det behövs och en rättvis överenskommelse om fördelningen av egendom har gjorts.		
Ett förhandsavtal om bodelning vid skilsmässa finns, vilket innebär att makar har ett gemensamt avtal om hur gemensam egendom ska fördelas om äktenskapet tar slut.		
En intressebevakningsfullmakt, har upprättats ifall den berörda personen inte kan sköta sina egna åtaganden.		
Om gården är gemensamt ägd av två eller flera personer, finns det ett uppdaterat, skriftligt delägar- eller samäganderättsavtal.		
Suomi.fi-fullmakt 		
Vipu-fullmakt har getts till en reservperson.		
Fullmakt för att ansöka om avbytarhjälp har getts, till exempel till make/maka.		
Tillgång till gårds- och skogsbrukets bankkonto finns för alla delägare.		
Eventuella brister och egna observationer om gårdens fullmakter och viktiga dokument:		

 Vid dödsfall upphör personens behörighet att sköta ärenden. Gården bör ha minst två personer med fullmakt att sköta ärenden i lantbruksförvaltningens program, för att kunna sköta aktuella ärenden och undvika förlust av stöd.

Har du försäkrat dig om, att din gård får alla jordbruksstöd, som du har rätt till?

Läs aktuell information:
ruokavirasto.fi/sv/stod/jordbruk/

Det finns hjälp och anvisningar för uppgörande av fullmakter och andra dokument:

ProAgria Lantbrukssällskapet

ERBJUDER TJÄNSTER FÖR
GENERATIONSSKIFTEN OCH
OMBILDNING AV GÅRDEN TILL
AKTIEBOLAG.

lantbrukssallskapet.fi/

ProAgria Fastighets- förmedling LKV

KAN HJÄLPA MED FÖR-
SÄLJNING OCH KÖP AV
LANTBRUKSEGENDOM.

- För juridiska tjänster hänvisas till jurist- och advokatbyråer i Österbotten
- LPA:s hemsida erbjuder fullmaktsmallar för försäkringsärenden och arrangemang av avbytarhjälp.
- På Livsmedelsverkets hemsida finns instruktioner för att upprätta fullmakt i Vipu-tjänsten för stödansökningar.

(Källa: Katsaus maatalojen varautumiseen 2020, Työvoimaa tiloille -hanke)

3. Hantering av produktionsrisker

Säkerställande av vattenförsörjning i störningssituationer

ANSVAR FÖR VATTENFÖRSÖRJNINGEN LIGGER PÅ GÅRDEN SJÄLV. DET LOKALA VATTENVERKET KAN DOCK KONTAKTAS FÖR PLANERINGSHJÄLP FÖR ATT ORDNA ERSÄTTNINGSVATTEN.

	I	ORDNING	BRISTER
Genomsnittlig vattenanvändning/dag:			
Vattenleverantör:			
Platsen för avstängningsventilen är känd av alla som arbetar på gården.			
Bedömning av effekterna av långvarigt vattenavbrott har genomförts.			
Vilka egna beredskapsåtgärder har gården för vattenavbrott? ☐ Egen brunn med tillräcklig vattenförsörjning och vid behov filtreringssystem. ☐ Cisterner med cirkulerande vatten. ☐ Något annat? Vad?			
Varifrån får gården sitt reservvatten och hur levereras det? ☐ Gården har en egen cisternvagn. ☐ Avtal om vattentransport har ingåtts med en tjänsteleverantör.			
Vattenverkets instruktioner för tillförsel av reservvatten är kända.			
Anslutningar och utrustning för tillförsel av reservvatten har införskaffats.			
Åtgärder för att aktivera reservvattnet har placerats på en tidslinje.			
Gårdens egna observationer för att säkerställa vattenförsörjningen:			

Säkerställande av elförsörjning vid elavbrott

Genomsnittlig användning/dag:

El-leverantör:

Platsen för el centralen:

Huvudsäkringens storlek:

PIXHILL

Produktion av reservel

	I ORDNING	BRISTER
Hur produceras gårdens reservel?		
Platsen och bruksanvisningen för generatoren är kända av flera personer.		
På gården har man definierat vilka apparater som kontinuerligt behöver el och som ska hållas i gång under avbrott med hjälp av en generator.		
Gården har information om hur länge den använda generatoren kan producera nödvändig mängd el.		
Det finns tillräckligt med bränsle lagrat för att kritiska funktioner ska kunna fortsätta under ett långvarigt elavbrott.		
Generators funktionsduglighet har säkerställts genom regelbundet underhåll och testning – även under vinterförhållanden.		
Årstiden har beaktats när det gäller bränslets kvalitet.		
För installation och underhåll finns det skriftliga instruktioner i närheten av maskinen.		
Gården har en tillräckligt kvalitativ generator. Vid användningen av en generator ansvarar gården själv för spänningskvaliteten.		
Behovet av generators effekt har bedömts korrekt: effekten bedöms i överkant för att undvika underspänning och problem med enheter.		
Alla apparater är anslutna till byggnadens elnät efter nätverksleverantörens mätare, så att el som produceras med generator inte räknas som konsumtion av nätbolaget och debiteras.		
Generatoren är helt separerad från elnätet, så att el som produceras inte kan flöda tillbaka till nätet !		
Eventuella brister som kan åtgärdas och dina egna observationer om säker produktion av reservkraft på din gård:		

! Tillbakaflödet av elektricitet kan utgöra en livsfara för den elektriker som reparerar skador på elnätet.

Alla elektriska arbeten är licensierade arbeten och måste utföras av en auktoriserad elektriker.

INSTALLATION AV GENERATORER KRÄVER SAKKUNSKAP, SÅ KONTAKTA DITT EGET ELBOLAG!

Säkerhet för solpaneler

Solenergisystem är i grunden mycket säkra när de installeras, används och underhålls korrekt.

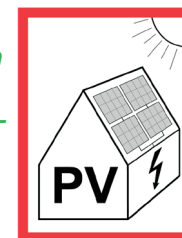
I Tukes register över verksamhetsutövare kan man kontrollera att företaget, som installerar solpaneler, har nödvändiga tillstånd för elinstallationer: rekisterit.tukes.fi/toiminnanharjoittajat

	I ORDNING	BRISTER
Vid placeringen av invertern har tagits hänsyn till brandsäkerhet:		
Invertern är installerad på en icke brännbar yta.		
Inga föremål som damm eller spån får samlas ovanpå den.		
Inga andra apparater har placerats framför ventilationsöppningen.		
Gas såsom metan kan inte komma in i enheten.		

INVERTERN OMVANDLAR DEN LIKSTRÖM SOM PRODUCERAS AV PANELERNA TILL VÄXELSTRÖM, SOM ÄR LÄMPLIG FÖR ELEKTRISKA APPARATER OCH FELAKTIG PLACERING AV DEN UTGÖR EN OMEDELBAR BRANDRISK.

För att säkerställa säkerheten för underhålls- och räddningspersonal bör platser med solenergisystem märkas med ovanstående symbol.

Symbolen ska installeras vid anslutningspunkten för elinstallationen, vid kontrollpanelen och vid el-centralen som matas av solenergisystemet.

	I ORDNING	BRISTER
Den allmänna konditionen av solpanelerna övervakas regelbundet med blotta ögat.		
Panelernas tillstånd kontrolleras särskilt efter stormar.		
Smuts och skräp avlägsnas försiktigt.		
Behovet av snöborttagning har bedömts i samråd med en professionell och säkra arbetsmetoder har beaktats på hala tak.		
Man har tagit kontakt med systemleverantören angående skadad utrustning.		
Solpanelerna och tillhörande system skyddas mot kortslutning, överbelastning, överspänning och blixtnedslag med hjälp av DC-brytare, DC-säkringar och DC-överspänningsskydd.		
En ansvarsperson har utsetts för solenergisystemet.		
För solenergisystemet har en underhålls- och skötselplan upprättats, för att säkerställa el- och brandsäkerhet samt systemets funktionsduglighet.		
Systemets anslutningar och konstruktion beskrivs i underhållsplanen.		
Räddningsplanen har uppdaterats med hänsyn till riskerna med solenergisystemet och dess instruktioner.		
För solenergisystemet har ett objektskort upprättats för nödsituationer (en del av räddningsplanen).		
Objektskortet har placerats synligt.		

Om det uppstår en brand på gården på grund av installationsfel på solpanelerna, kan ersättningssumman minskas eller helt utebli. Innan installation av solpanelerna är det bra att kontakta ditt eget försäkringsbolag.

(Källa: LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa webbplats)

fortsätter

	I ORDNING	BRISTER
För att säkerställa driften vid elavbrott har kompatibiliteten mellan solpanelerna och reservkraftsystemet beaktats:		
Solenergisystemet är kopplat så att det inte matar in elektricitet samtidigt som reservkraften.		
I en automatiskt startande generator har det säkerställts att generatorn och panelerna inte fungerar samtidigt.		
För en traktordriven generator har det klarlagts om solenergisystemet kräver en styrenhet för kontaktorn.		
Eventuella brister som kan åtgärdas och dina egna observationer om installationer och användning av solenergisystemet:		

Ytterligare information och datakortsmallar:

motiva.fi/ratkaisut/uusiutuva_energia/aurinkosahko/

[aurinkosahkon_paloturvallisuus motiva.fi/files/19170/](https://motiva.fi/files/19170/aurinkosahkon_paloturvallisuus)

[Sakerhetsguide_for_solcellsenergi_2021.pdf](https://motiva.fi/files/19170/Sakerhetsguide_for_solcellsenergi_2021.pdf)

motiva.fi/files/19169/Faktablad_med_anvisningar_for_solcellsanlaggning.pdf

<https://osterbottensvalfard.fi/vara-tjanster/raddningsverket/raddningsverksamhet/objektskort/>

Förebyggande av risker inom djurproduktion

	I ORDNING	BRISTER
Hantering av risker för djursjukdomar under normala förhållanden		
De vanligaste smittsamma djursjukdomarna förebyggs och hanteras på gården på ett planerat sätt.		
Alla aktörer på gården har tillgång till tillräcklig och ren skyddsutrustning: stövlar, overaller, engångshandskar och huvudbonader.		
Det finns en smittospärr, det vill säga en sluss på gården.		
Salmonellaprov tas regelbundet för att trygga försäkringen.		
Djurhållningsplatserna städas regelbundet.		
Varje föremål har sin egen plats och ordning, vilket underlättar rengöringen av lokalerna.		
Utrustning och inredning kan flyttas och demonteras för att möjliggöra en grundlig rengöring av lokaler och ytor.		
Särskilda utrymmen för unga, födande och sjuka djur har reserverats.		
Kadaver har en egen lagringsplats tillräckligt långt borta från övrig verksamhet, därifrån de kan hämtas i enlighet med myndigheternas föreskrifter.		
Man har skött om bekämpningen av gnagare och fåglar.		
Hantering av risker för djursjukdomar vid exceptionella förhållanden		
Verksamheten är försäkrad för olyckor och djursjukdomar, för vilka man kan ta försäkring.		
Anvisningar från Djurens hälsa ETT r.f. för förebyggande åtgärder mot smittsamma djursjukdomar är kända och följs. ett.fi/sv/hem/		

fortsätter

	I ORDNING	BRISTER
Sjukdomar som överförs mellan djur		
Vid förflyttningar av djur mellan gårdar beaktas risken för djursjukdomar.		
Om djur måste köpas till gården undersöks de för smittsamma sjukdomar i förväg och djuren köps från lågriskgårdar.		
Möjlighet till karantän för djur som flyttas till gården.		
Djurstallarna är utformade så att ytorna är lätta att rengöra och inredningen kan demonteras vid sanering.		
Det finns reservboxar för kalvar, som de kan flyttas till under grundlig rengöring och desinficering av de ordinarie utrymmena.		
Säkerställande av tillgång på strömedel		
Tillgången på det använda strömedlet är säkrad även på lång sikt.		
Om torv används som strömedel på gården har alternativa möjligheter övervägts och tillgången undersökts.		
Säkerställande av brunnsvattnets renhet		
Brunnsvattnets renhet övervakas dagligen organoleptiskt (smak, lukt och utseende).		
En provtagning av gårdens brunnsvatten görs:		
☐ Regelbundet med 2–3 års mellanrum ☐ Alltid före man tar i bruk en ny brunn. ☐ Om nya vattenledningar installeras på gården. ☐ Om det finns minsta misstanke om vattenförorening.		
Möjliga åtgärder och egna observationer för att upprätthålla djurhälsan:		

KONTROLLERA
KRAVET PÅ TEST-
FREKVENSEN FÖR
HUSHÅLLSVATTEN
MED DIN UPP-
KÖPARE

Hantering av skadegörare

	I ORDNING	BRISTER
Skadedjursbekämpning		
På gården är det tydligt definierat vem som ansvarar för skadedjursbekämpning.		
Gården har en aktiv skadedjursövervakning och en kontrollplan.		
Det finns bevis på regelbundna inspektioner av spår av skadedjur och förekomsten av skadedjur som bekämpas.		
Behovet av skadedjursbekämpning har bedömts och om behov uppstår har beslut om åtgärder fattats.		
Skadedjursbekämpning ska dokumenteras.		
Oönskade djur och insekter kan inte ta sig in i utrymmen för lagring av foder, råvaror eller färdiga produkter.		
Skadedjur är begränsade till sina normala livsmiljöer, och deras tillgång till gården är begränsad.		
Djurens och varornas säkerhet beaktas i relation till skadedjursbekämpningen.		
Gården är uppmärksam på den omgivande naturen för att undvika att det uppstår problem i samband med skadedjur.		
Eventuella brister som kan åtgärdas och dina egna observationer om skadedjursbekämpning:		

Förebyggande av risker inom växtproduktion

	I ORDNING	BRISTER
Gödselmedel		
Man har försäkrat sig om tillgången på gödselmedel.		
Man utnyttjar pristrappor vid inköp av gödsel.		
Man har funderat över och undersökt alternativa, kostnadseffektiva gödslingsstrategier.		
Vid odlingsplaneringen har man funderat över om man behöver gödsel och vilken typ av gödsel som behövs.		
Avtal över mottagande/överlåtelse av stallgödsel har uppgjorts.		
Satellitbrunnarna granskas regelbundet och hyresavtalen samt ansvaren är bestämda.		
Gödseln lagras på ett säkert sätt.		
Beredd på vädrets risker		
☐ Med val av växter		
☐ Utnyttjar olika jordars egenskaper		
☐ Med hjälp av växtföljd		
☐ Användning av höstsådda växter i växtföljden		
☐ Säkrat foder till djuren även under väldigt dåliga skördeår.		

fortsätter

	I ORDNING	BRISTER
Riskhantering – växtsjukdomar		
I odlingen används växtföljd.		
Man har funderat över eller använder alternativa metoder för växtskydd på gården.		
Man följer med utvecklingen av växtsjukdomar och reagerar på dessa enligt behov.		
Förvaringen av växtskyddsmedel sköts korrekt.		
Vid användningen av växtskyddsmedel är man omsorgsfull.		
Sprutföraren har en sprutförarexamen som är i kraft. 		
Växtskyddsprutan är testad och godkänd. 		
Vad ligger högst på prioriteringslistan för att trygga en lönsam växtproduktion?		

**SPRUTFÖRAREXAMEN
 ÄR I KRAFT 5 ÅR ÅT
 GÅNGEN. DU KAN GÖRA
 EXAMEN ELEKTRONISKT
 VIA DENNA LÄNK:**

[proagria.fi/palvelut/kasvintuotanto/
 sahkoinen-kasvinsuojelututkinto](https://proagria.fi/palvelut/kasvintuotanto/sahkoinen-kasvinsuojelututkinto)

(längre ner på samma sida hittas den på svenska)

 Besiktningen av växtskyddsprutan är i kraft 5 år om den är testad före 31.12.2020
 Från och med 2021 är besiktningarna i kraft 3 år.

Trygga driftsäkerheten för maskiner och utrustning

	I ORDNING	BRISTER
Reservdelar		
Tillgången till viktiga reservdelar och andra slidadelar är säkrad eller finns i eget lager.		
De viktigaste maskinerna har ikraftvarande serviceavtal.		
Traktorer och andra centrala maskiner har avbrottsförsäkring.		
Förfaringssätt vid bräckage		
Hur har man förberett sig för fel på centrala produktionsmaskiner?		
☐ Överenskommelser med grannar ☐ Överenskommelser med entreprenörer ☐ Möjligheten till hyrmaskiner och prisnivån har utretts		
Säkerhetsåtgärder för produktionsautomatik		
Dataöverföringar och automatiska säkerhetskopieringar är säkrade.		
Produktionsautomationen är säkrad med hjälp av UPS-enheter.		
Elavbrott har tagits i beaktande.		
Bränslen		
Tillgången på bränslen har säkrats inför viktiga säsonger.		
Gården har undersökt möjligheten till alternativa bränslen.		
Bränslen är skyddade från stöld. 		
Möjliga brister som behöver åtgärdas samt andra viktiga observationer på gården gällande underhåll av maskinernas och utrustningens driftsäkerhet:		

 [Mera info om säker lagring av bränsle på sid 30.](#)

4. Säkerställande av verksamheten och miljön

Förbättring av informations- och cybersäkerhet

Gårdarna är beroende av fungerande informationssystem. Störningar och attacker kan orsaka skada, farosituationer och ekonomiska förluster. Kostnaden för beredskap är liten jämfört med förlusten som uppstår om hotet realiserar.

Viktiga grundläggande åtgärder för att upprätthålla säkerheten kring inlogningar och lösenord

- Håll ditt lösenord hemligt! – Dela det inte med någon.
- Använd ett tillräckligt svårt lösenord (eller en fras).
- Minst 15+ tecken, siffror, bokstäver (stora och små) och specialtecken.
- Det bästa alternativet är att skapa riktigt långa lösenord med en lösenordsgenerator.
- Använd tvåfaktorsautentisering (MFA, 2FA) alltid när det är möjligt.
- Använd olika lösenord för olika tjänster och, om möjligt, olika användarnamn (helst inte din e-postadress som användarnamn).
- Återanvändning av lösenord i olika tjänster och system leder till att ett läckt lösenord äventyrar alla användarens konton i olika system.
- Arbetsrelaterade användarnamn eller lösenord får aldrig användas på fritiden.
- Definiera på förhand hur du ska agera om du glömmer ditt lösenord.

VARFÖR SKULLE
NÅGON VILJA
ATTACKERA EN GÅRD
VIA NÄTET ELLER
FYSISKT?

– Av hämnd eller utpressning, på grund av sin ideologi, för att orsaka störningar i produktionskedjan, av misstag eller för att de kan.

	I ORDNING	BRISTER
Checklista för förbättrad informationssäkerhet		
Skriftliga avtal har upprättats med leverantörer.		
Strategier och säkerhetsföreskrifter har utarbetats och användarna har utbildats.		
Strategierna är kända vid förlorad mobiltelefon eller surfplatta.		
Gården har övervägt hur till exempel djurregisteranmälningar eller andra åtgärder som ska utföras enligt fast tidsplan, ska hanteras i situationer där informationssystemen inte fungerar.		
Man har informerat om användarnamn och lösenord och fullmakter har gjorts.		
Säkerhetskopiering har genomförts och hanteras löpande.		
Ett säkerhetsprogram (antivirus) har installerats och hanteras löpande.		
Programvaruuppdateringar installeras omedelbart.		
Uppdateringar av operativsystemet och webbläsaren görs omedelbart för att åtgärda säkerhetsbrister.		
UPS och strömförsörjning är tillräckliga, enheterna är skyddade fysiskt.		
IT-enheter har särskilt skydd, även om det finns reservkraft för andra enheter.		
Alla användare har säkra fjärranslutningar.		
Reservanslutning för nätverket		
Till exempel fast linje och reserv 4G/5G eller kopplingar från två olika operatörer samt reservutrustning.		
Externa antenner om platsen är utmanande för nätverken.		
Det finns reservutrustning för de mest kritiska enheterna. Tillgången till reservutrustning i affärer är inte en självklarhet.		
Datorer		
Nätverksanslutningar		
Strömförsörjning		

Uppdateringar, kontroller och övervakning är en del av rutinen.

Lista här anslutningarna mellan informationssystem, datorer, nätverksutrustning samt automatiserings- och produktionsutrustning och tjänsteleverantörerna, deras roller och kontaktuppgifter. Gör ett diagram över listan.

Rita eller bifoga ett diagram över systemen och objekten och deras kopplingar.

System och objekt

1. Namn och syfte

2. Leverantör

3. Säkerhetskopior

4. Plats för instruktioner och ansvarig person

5. Teknisk support och fjärranslutningar

1. Namn och syfte

2. Leverantör

3. Säkerhetskopior

4. Plats för instruktioner och ansvarig person

5. Teknisk support och fjärranslutningar

1. Namn och syfte

2. Leverantör

3. Säkerhetskopior

4. Plats för instruktioner och ansvarig person

5. Teknisk support och fjärranslutningar

Ytterligare information om cybersäkerhet finns i dessa guider som utarbetats för gårdar:

Cyberguide för lantgårdar

[Cyberguide – lantgårdar-2029.pdf](#)

Informationspaket om gårdens cybersäkerhet

[Infopaketer om gårdens cybersäkerhet.pdf](#)

Upprätta en risktabell för informationssäkerheten och utred metoder för att skydda sig mot riskerna.

Risker och beredskap

1. Objekt

2. Risk och orsak / krav

3. Påverkan

4. Skydd

5. Övervakning

1. Objekt

2. Risk och orsak / krav

3. Påverkan

4. Skydd

5. Övervakning

1. Objekt

2. Risk och orsak / krav

3. Påverkan

4. Skydd

5. Övervakning

Vad bör prioriteras på gården för att förbättra informationssäkerheten och cybersäkerheten?

Övervakning och bevakning av gården

	I ORDNING	BRISTER
Gården har övervägt kritiska objekt som behöver skyddas.		
Inomhusområden hålls låsta.		
Låsen fungerar med kod eller elektronisk nyckeltagg för att underlätta verksamheten.		
Det finns skyltar i det övervakade området, som informerar om existerande kameraövervakning och inbrottslarm.		
Belysningen runt viktiga objekt är på en tillräcklig nivå.		
Har behovet av säkerhetsteknik som kameraövervakning och inbrottslarm bedömts för att skydda mot skadegörelse, inbrott eller andra oinbjudna gäster?		

Lagring av bränsle och andra farliga ämnen

På gården får man lagra 10 000 kilo, det vill säga cirka 12 000 liter brännolja utan att göra en kemikalieanmälan till kommunens räddningsverk. Det är bra att göra en anmälan om gården behöver lagra mer än 10 m³ brännolja.

Föreskrifter och anvisningar givna i kommunens miljöskyddsbestämmelser måste följas gällande underhåll och inspektion av oljetanken samt dess utrustning.

Enligt handels- och industriministeriets beslut (344/83) måste underjordiska oljetankar som ligger på viktiga grundvattenområden inspekteras regelbundet.

ANSVAR FÖR OLJE-TANKENS OCH DESS UTRUSTNING SKICK LIGGER PÅ FASTIGHETS-ÄGAREN ELLER INNE-HAVAREN.

	I ORDNING	BRISTER
Man har satt sig in i räddningsverkets anvisningar och checklista för lagring av bränslen. Länk nere på sidan.		
På gården har man satt sig in i den checklista för kemikalierisker som utarbetats av räddningsverket. Länk nere på sidan.		
Farmartanken är placerad på en platta.		
Farmartanken är under ett tak.		
Farliga ämnen förvaras i låsta utrymmen och märkningarna är korrekta.		
Säkerhetsdatablad för farliga ämnen finns tillgängliga.		
Eventuella brister som behöver åtgärdas och annan viktig information som noterats på gården angående lagring av bränsle och andra farliga ämnen:		

Räddningsväsendets anvisningar och inspektionslistor om lagring av bränsle kan du hitta på följande länk: [Upplagring av bränslen i farmartankar på gårdarna.pdf](#)

Kemikalieriskinspektionslistan utarbetad av räddningsverket kan hittas på följande länk: pelastuslaitokset.fi/julkaisut/arvi/vaarallisetkemikaalit

MER INFORMATION KAN FÅS FRÅN VÄLFÄRDS-OMRÅDETS RÄDDNINGSVÄSEN.

DET FINNS TID ATT SKYDDA DJUREN FRAM TILL DESS ATT STRÅLSÄKERHETSCENTRALEN STUK GER MÄNNISKOR ORDER OM ATT SÖKA SKYDD INOMHUS.

Beredskap för snabba skyddsåtgärder vid nedfall av radioaktiva ämnen

Skyddsåtgärder inleds först baserat på myndigheternas riktlinjer. Skyddsåtgärder får inte äventyra djurens välbefinnande. Efter riktlinjerna måste skyddsåtgärder påbörjas så snabbt som möjligt. Skyddsåtgärder måste vara klara innan radioaktivt nedfall når området. Källa: Livsmedelsverket

	I ORDNING	BRISTER
Finns nedanstående material snabbt tillgängligt nära skyddsområdet och är de tillräckliga?		
Overall och andningsskydd för att skydda människor.		
Filter som är lämpliga för ventilationssystemet.		
Siloplast, presenningar och lättpresenningar för att täcka dricksvatten, foder, växtlighet och till exempel foderutdelningsmaskiner.		
Tejp för att fästa plast och täta hål och för att täta luckorna på spannmålssilo.		
Trasor, tyg eller klutar för rengöring.		
Kommer djuren att få tillräckligt med ren mat och vatten under tiden med föroreningar?		
Finns det tillgängligt rent foder i skydd?		
Är djurens dricksvatten lätt att skydda eller lagra?		
Kan djuren snabbt tas inomhus vid behov?		
Har avskärmning och skydd av kalla lösdrifter planerats?		
Kan ventilationen stängas av eller filtreras?		
Beredd att följa kommunens och räddningsverkets informationskanaler för att få lägesinformation och handlingsriktlinjer.		
Har du noterat något som behöver åtgärdas gällande gårdens beredskap att snabbt skydda sig mot nedfall av radioaktiva ämnen?		

Mer information finns på Livsmedelsverkets hemsida: [Skyddsåtgärder i livsmedelskedjans primärproduktion vid strålningsrisk](#)

5. Fokus på brandsäkerhet

De angivna riskfaktorerna är allmänt kända och avsedda att stödja granskningen av den egna verksamhetsmiljön. Det är viktigt att granska risker på en tillräckligt detaljerad nivå, eftersom olyckor oftast inträffar till följd av en eller flera små säkerhetsbrister. Utarbetandet av en checklista baseras på räddningsverket långvariga erfarenhet av olika olyckor och utredningar om deras orsaker.

Källa: Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

NÄR ALLA SAMLAS
PÅ SAMLINGSPLATSEN
VID EN BRAND, VET MAN
OM NÅGON BEHÖVER
RÄDDAS FRÅN DEN BRIN-
NANDE BYGGNADEN.

Samlingsplatser och utrymning

	I ORDNING	BRISTER
Människornas samlingsplats har fastställts.		
Dörrarna går lätt att öppna inifrån.		
Vid utgångarna förvaras inga föremål, som hindrar eller fördröjer utrymningen.		
Räddningstrappor är i gott skick och det är lätt att klättra ner för dem.		
Fönstren har fasta handtag.		
Planen för att flytta djur till en säker plats är utarbetad.		
Utrymningsvägar för djur är märkta och fria.		
Samlingsställen och reservplatser för djur vid en nödsituation har överenskommit.		
Förvaringsplatsen för skivor för försning av djuren, kopplingar och grimmor är kända och de är lätt tillgängliga.		
Övriga viktiga punkter:		

Beredskap för släckning och räddning

	I ORDNING	BRISTER
Brandvarnare har installerats och testas månadsvis.		
Det finns också ett brandlarmsystem i djurstallarna.		
Utrustningen för första släckning är snabbt tillgänglig.		
Skyltar för släckarnas placering är installerade utanför byggnaderna.		
Antalet brandsläckare är tillräckligt.		
Handbrandsläckare (pulver-, skum- etc.) har kontrollerats och underhållits enligt reglerna (kontrollintervall 1 eller 2 år).		
Vattenslangar har anpassats för användning vid första släckning.		
Rökutsugning från djurstallar är planerad.		
Avbytare har informerats om säkerhetsarrangemangen.		
Övriga viktiga punkter:		

Beräkna brandkårens ankomsttid till din gård:

Olycksidentifieringstid 1 min + larm (112) 1 min + beredskapstid 5 min + restid till platsen 1 min / 1 km.

Beaktande av brandsäkerhet i det dagliga arbetet

	I ORDNING	BRISTER
Det har lagts vikt vid renlighet och ordning inomhus och utomhus.		
Det förvaras inget brännbart material längs byggnadernas sidor (minst 8 m).		
Brännbara vätskor förvaras i för det avsedda behållare, som är märkta och riskerna för läckage har eliminerats.		
Förvaring av gasflaskor följer anvisningarna.		
Skyltar om gasflaskornas placering finns på byggnadernas ytterväggar.		
Anvisningar i händelse av olyckor har upprättats och säkerhetsdatablad finns tillgängliga för brännbara och andra kemikalier.		
Framför elskåpen ska det finnas fri yta.		
Tätningarna på elskåpen är i gott skick och luckan är tätt stängd.		
Det finns inga halogenlampor i dammiga utrymmen.		
Det allmänna skicket på belysningen är bra och skyddsglasen är på plats.		
Elektriska apparater och deras omgivning är snygga.		
Elektriska apparater har underhållits och jordfelsbrytare är i gott skick.		
Skarvsladdar är i gott skick.		
Arbetsmaskiner har huvudströmbrytare och godkända förvaringsutrymmen.		
Periodisk besiktning av elinstallationer (huvudsäkring > 35 A → 10 år).		
Skorstenar och ventilationskanaler är i gott skick och sotade enligt anvisningar.		

fortsätter

	I ORDNING	BRISTER
Brandsektioneringen har gjorts enligt bygglov.		
Brandsektioneringens konstruktioner är täta och genomföringarna är i gott skick.		
Branddörrar stänger och spärras automatiskt.		
Branddörrars funktion granskas kontinuerligt.		
Branddörrar får inte blockeras (hållas öppna).		
Vid heta arbeten följs försäkringsbolagens riktlinjer.		
För uppvärmningssystemet har ett serviceprogram upprättats och underhåll har utförts enligt programmet. 		
Säkerhetsavstånd för eldstäder är tillräckliga.		
Det finns en säker plats för att göra upp en öppen eld.		
Vid användning av tillfälliga värmare beaktas bruksanvisningarna.		
Rengörings- och underhållsåtgärder efter användning av spannmålstork är utförda.		
Har du märkt något som behöver åtgärdas gällande brandsäkerheten i dina lokaler? Vilka andra observationer gjorde du?		

 Ytterligare information om riktlinjerna finns i denna länk:
[tukes.fi/Tukes påminner om brandrisker i samband med värmepannor](https://tukes.fi/Tukes_paminner_om_brandrisker_i_samband_med_varmepannor)
tukes.fi/documents/10197/8647605/Kattilaopas.pdf

1. Det viktigaste, som jag åtgärdar först är _____

datum ____ / ____ 20__

2. Följande sak att ta itu med är _____

datum ____ / ____ 20__

3. Det tredje, som ska åtgärdas är _____

datum ____ / ____ 20__

Annat att tänka på _____

Anteckningar:

Grattis, nu har du kontroll över många av riskfaktorerna i ditt företag! Säkerhet består av en mängd enskilda saker som påverkar varandra. Riskhantering kräver att man förstår och leder denna breda helhet.

Riskbedömning gjord och brister åtgärdade

_____ / _____ 20_____

Namn

Österbottens Svenska Lantbrukssällskaps
projekt Beredskap i Österbotten 2.0

lantbrukssallskapet.fi

ProAgria
Österbottens Svenska
Lantbrukssällskap

 Närings-, trafik- och
miljöcentralen

**Tack för samarbetet vid sammanställningen
av detta material:**

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
Jylhän Sähköosuuskunta
Kurikan kaupungin maaseutupalvelut
LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa
Mela
MTK Etelä-Pohjanmaa
Opsec Oy
Ruokavirasto